

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila
sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Rojaki!

Dne 24. junija je petdeseta obletnica
slavne bitke pri Kustoci.

Dne 24. junija 1866 je bil zasedni
Lah od cesarskih čet, stoječih pod vrhov-
nim poveljstvom feldmaršala nadvojvoda
Albrehta, pri Kustoci odločilno tepen. Ta
dan je bil zajedno častni dan za našo ljub-
ljeno Kranjsko deželo, koje junaški sinovi
so bistveno pripomogli k veliki zmagi.

Danes smo zopet v vojski z istim
sovražnikom in zmagonosno plapolajo naše
zastave v laški deželi, katera to pot pač
ne bo ušla svoji hudodelsko izzvani usodi.

Čustvovanje cele dežele zahteva, da
se pomenljivi spominski dan Kustoce slo-
vesno obhaja.

Naj ta dan vihrajo zastave v celi
deželi v čast starim junakom Kustoce in
kot domovinski pozdrav našim današnjim
junakom, ki so na tem, da pripravijo za-
vratnemu sovražniku novo Kustoco, grozno
a vrlo zaslužen kaznen za brezizgledno
izdajstvo, katero so pregrešili verolomni
laški kralj in njegovi brezsrčni svetovalci
v najtežji uri proti zavezniku, ki je pri-
pomogel njihovi deželi v tridesetletni brez-
izgledni nesebični zvestobi do nečuvnega
slabo zasluženega procvita.

Rojaki! Vabim Vas, da 24. in 25. ju-
nija po celi deželi razobesite zastave: na
prvem mestu ponosno cesarsko zastavo,
znamenje zvestobe do cesarja in države,
znak moči, pravice in zmage, poleg nje
pa deželne barve kot znak ljubezni do
domače grude.

Župani vseh občin v deželi se poziv-
ljajo, da potrebno ukrepejo v tem smislu.
Ljubljana, dne 8. junija 1916.

Dr. Ivan Šusteršič,

deželni glavar v kranjski vojvodini.

Naročniki,
priporočajte „Dol. Novice“!

LISTEK.

Junak Albin Mlakar.

Poročali smo kratko, da je 26. maja
saperski poročnik 14. bat. Albin Mlakar
zavzel z malim številom moštva oklopno
utrdbo Casa Ratti, ki pripada notranjim
trdnjavam skupine trdnjav pri Arsieru.
Postopal je zelo drzno in odločno. Itali-
janski saperji so ravno kar nameravali
razstreliti oklopno utrdbo, ko jih popol-
noma presenetili s svojimi ljudmi Mlakar,
ki jim zabrani razstrelbo in jih ujame.
Zaplenil je tudi tri oklopne havbice in
dva lahka topa. V Slovincu čitamo nje-
govo lastno poročilo o osvojitvi utrdbе
Casa Ratti, katero je poslal v „Tiroler
Soldatenzeitung“ in katero tukaj ponatis-
nemo, da seznanimo tudi naše cenjene
bralce z izvanrednim junakom Slovincem.

„Še popolnoma nedotaknjeni fort Bar-
carola (Casa Ratti) je bil zavzet med ob-

Gospodarstvo.

Vojaški delavci za košnjo. Kakor je
sedaj odločeno ne dobimo vojnih ujetnikov
za košnjo, ampak vojaške delavce v oddelkih
po 10 do 20 mož. Do 1000 takih delavcev
je že razdeljenih za posamezne okraje ozi-
roma občine in druge stranke. Potrebujemo
jih pa najmanj še enkrat toliko. Vso oddajo
vojaških delavcev vodi sedaj deželna de-
lavska izkazovalnica (Landesarbeitsnach-
weisstelle), ki je pri deželni vladi v Ljub-
ljani. Zaradi tega naj se od sedaj naprej
obračajo stranke in občine zaradi vojaških
delavcev naravnost na ta urad. Ker se od
strani okrajnih glavarstev še niso pred-
ložile prošnje za vojaške delavce prav iz
tistih občin ne, ki so prosile največ vojnih
ujetnikov, moramo sklepati, da so se te
občine premislile, ker ne dobe vojnih ujet-
nikov in ker se boje stroškov za vojaške
delavce. Bodi zaradi tega vsem interesentom
za vojaške delavce povedano, da imajo
vojaški delavci dobiti poleg v kraju obič-
ajne hrane še takozvano delavsko doklado,
ki jo imajo določevati okrajna glavarstva.
Po sedaj javnih določilih znaša ta doklada
do 1 K na dan. Le tam, kjer se vojaki
sami hranijo, je plačati vojaštvu za hrano
po 3 K 11 h na dan in razen tega še po
1 K delavske doklade, skupaj 4 K 11 h
na dan. V pretežni večini bi kazalo dajati
gospodarjem potrebno hrano za vojaške
delavce, da bodo lažje izhajali. Bodi
slednjič povedano, da je deželni odbor
napravil vse potrebne korake pri vojaških
oblastih in pri vladi, da se zagotove po-
trebne delavne sile za letošnjo košnjo in
je sedaj na prizadetih občinah ležeče, da
si pomagajo z vojaškimi oddelki. Vso to
akcijo podpira tudi poljedelsko ministrstvo.

Ali je okusno meso domačih zajcev?
Ko sem zadnjič zopet obiskal voj. zajčarno
pod Rožnikom sem se s tamošnjim vodi-
teljem dr. Voczko pogovarjal o dobroti in
užitnosti mesa domačih zajcev. Čudno se
mi je videlo, zakaj se ljudje tega mesa
tako branijo. Dr. Voczka mi je rekel, da
je temu krivo samo neutemeljeno govo-
ričenje takih ljudi, ki še nikoli takega
mesa pokusili niso, on za svojo osebo pa,
da ga mora prav posebno pohvaliti. Zajčje
meso je vedno najti na Francoskem, v

Belgiji in na Angleškem na jedilnih listih
najboljših restavracij in hotelov. Priprav-
ljajo ga tamkaj na najrazličnejše načine
in ljudstvo ga silno rado kot neko posebno
dobro in tečno jed uživa.

Dr. Voczka mi je nadalje pravil, da
se bavi z zajčjerejo že nad 20 let ter,
da so on in vsi njegovi ves ta čas radi
in s posebno slastjo uživali zajčje meso
kadar so ga imeli na razpolago, edino
njegov oče se je temu upiral in trdil, da
on takega mesa za ves svet ne bi hotel
niti mogel jesti. Kaka 3 leta pred vojsko
pa se je domenil s svojimi sestrami naj
pripravijo večjega zajca kot „ogrski pa-
prikaš“ ter, da nikakor ne smejo očetu
povedati kakšno meso se je v to porabilo.
Stari gospod ga je jedel in je paprikaš
še pohvalil. Kaj je jedel mu seveda niso
povedali. Prihodnji teden so storili isto in
tudi tretji teden so s starim gospodom
večerjali paprikaš. Ko je dr. Voczkin oče
že tretjič jedel zajčje meso ne, da bi bil
o tem kaj vedel, se je sin že smel opo-
gumiti ter začel hvaliti zajčje meso. Rekel
mu je: „Zajčje meso je pa vendarle zelo
dobro“. „Že mogoče“, mu je odvrnil oče,
„toda jaz ga ne bi mogel jesti“. „Saj si
ga vendar že jedel“, mu je rekel sin.
„Ne, nisem ga še nikoli jedel, to je ne-
mogoče!“ — „Pač, pač, današnji paprikaš
je bil pripravljen od zajčjega mesa. Tudi
v prejšnjih dveh tednih si s slastjo jedel
tako meso.“ „Ni mogoče“, se je začudil
stari gospod. Dr. Voczka je bil na to pri-
pravljen in je pomolil očetu pred obraz
zajčjo glavo. Stari gospod je nato povedal,
da je mislil, da je jedel dobro telečje
meso in je odtlej vedno največji zagovornik
te vrste mesa. — Dostikrat pa izvira
upiranje proti uživanju zajčjega mesa tudi
od tod, ker ga ne znajo prav pripraviti.
V slovenski knjižnici, ki v kratkem izide
bo nekaj navodil kako je napravljati nektare
jedi od zajčjega mesa, kdor pa hoče takih
kuharskih receptov še več, naj si kupi
knjižico „Lehrmeister Bibliothek“ št. 334
do 335 Kaninchenfleischküche“, ki jo je
dobiti v vsaki knjigarni za (60 vin.) J.

**Nove odredbe glede nakupovanja
ozir. prodajanja goveje živine in telet.**
Ker nakupovalci in prodajalci goveje živine

ter telet še sedaj niso zadostno poučeni
o vsebini najnovejše tozadevne odredbe
deželne vlade, prinašamo v nastopnem naj-
važnejše točke te odredbe. — 1. Nakup
živine in telet je dovoljen izključno samo
zaupnikom kranjskega deželnega mesta
za dobavo klavne živine, katerim so se
izdale posebne izkaznice za nakup klavne
živine od deželne komisije za promet z
živino. Dovolila, ki so bila izdana nekaterim
mesarjem in vojaškim dobaviteljem na Kranj-
skem pred 21. majem t. l., niso več veljavna.
Ravnotako niso veljavni nakupi klavne ži-
vine in telet, ki so bili sklenjeni po 21. maju
t. l. — 2. Mesarji, vojaški oddelki in druge
osebe, ki rabijo klavno živino in teleta za
svojo obrt, ozir. svojo rabo, naj se obračajo
za nakupna dovolila izključno na Kranjsko
deželno mesto za dobavo klavne živine,
in sicer pisмено. Deželno mesto bo potem
izposlovalo pri deželni komisiji dotično na-
kupno dovolilo, ki bo imelo veljavo za
določen čas ozir. do preklica. Pa tudi s tem
nakupnim dovolilom ne bodo smeli mesarji
in drugi kupci sami nakupovati živine,
marveč jim jo bo dobavil najbližji komi-
sijonar deželnega mesta. Tudi tega komi-
sijonarja mu bo določilo deželno mesto
samo. — 3. Plemensko živino smejo ku-
povati le tisti, ki se lahko izkažejo s po-
trditvijo svojega županstva, da žival v
resnici potrebujejo le za lastno vporabo,
ne pa za prekupčevanje. — 4. Komisijo-
narji deželnega mesta imajo skrbeti, da se
dobava živine za vojaško upravo in civilno
prebivalstvo točno vrši. Če ne morejo zlepa
preskrbeti toliko klavne živine, kolikor jim
predpiše deželna komisija, imajo pravico,
da jo preskrbe tudi prisilnim potom, to je
z rekvizicijo, seveda sporazumno s pri-
stojnim političnim oblastvom. Ker ima nova
odredba namen, na eni strani zagotoviti
zadostno preskrbo vojaštva in civilnega
prebivalstva s klavno živino, na drugi
strani pa varovati po možnosti živinorejo,
je v javnem interesu, da občinstvo strogo
izpolnjuje to odredbo, tembolj, ker bo vsak
prestopok občutno kaznovan.

Priznanje žita kot semensko blago.

Odslej naprej se bo vršilo priznanje žita
kot semensko blago pod strogejšimi pogoji.
Semensko žito se bo smelo vsekako draže

Za izvedbo te akcije sem vzel s seboj
enega saperskega podčastnika in sedem
mož poročevalskega oddelka nekega lov-
skega bataljona. Patulja se je bližala iz
zapadne smeri preko strmega obronka ob
levi rami forta. Bližanje se je opazilo z
Monte Cengia in nasprotnik je naperil
ljut šrapnelski ogenj na patroljo. Le-ta je
zato hitro in odločno in v vedni nevar-
nosti pred sovražno kamenito točo in pred
minami, ki so se bile naznanile, stopala
do ovirnega pasu, se splazila skozenj in
dospela do kontereskorde žlebnega jarka.

V tem trenutku so se odprle oklopne
line krilnih naprav in opazilo se je gibanje.
Pehota se je zato obotavljala stopiti v
globoki jarek in iti po njem, ker je začela
tudi lastna težka artiljerija obstreljevati
utrdbo, kar je povzročalo težko moralično
depresijo. Vendar pa se je posrečilo v tem
odločilnem trenutku potegniti za seboj
moštvo na ta način, da sva s saperskim
podčastnikom kot prva skočila v jarek in
splazila na utrdbo, nakar je smelo pohi-

telo za nama v fortov žleb tudi moštvo.
Hitro smo preiskali zgornja nadstropja in
tako o pravem času preprečili, da sovražna
saperska trojica ni zažgala min.

Čuditi se je, da sovražna patrolja, ki
se je nahajala v fortu, ni ničesar storila,
da bi nam preprečila vhod, kar bi bila
zelo lahko storila. Mine so bile zelo spretno
položene v oklopne kupole, tako, da je bila
po ena v cevi, po ena zakrita v strojih
za stransko in višinsko naravnavanje in
še na več drugih mestih tako spretno po-
ložene, da bi bile morale mine in granate
ob neopreznem odpiranju zaklopa ali obra-
čanju topa takoj eksplodirati.

Po zasedenju vseh brežin sem splezal
na oklopno kupolo na krovu utrdbе, oddal
brez ozira na artiljerijski ogenj tri strele
v sovražno smer in dajal znamenja lastni
infanteriji, naj mi sledi. Radi gostega, ne-
preglednega ozračja na višinskem pogorju
Monte Cimona in Tonzze pa mojih znamenj
in plapolajoče bele zastave niso opazili

prodajati kakor drugo, toda le tedaj, če bo kot tako priznalo. Nobeno žito se kot semensko ne bo priznalo, če ga poprej, še na njivi rastočega, ne ogleda ud „Pripoznevalne komisije za semensko žito“. Pri ogledu njive se bo gledalo na čistost vrste, na čistost njive od plevela in drugih tujih rastlin, na enakomernost in kakovost rasti, pri rži na varstvo pred tujim oplojenjem, dalje na zdravje rastlin, ki ne smejo biti od gliviških bolezní napadene, in končno na to, če je celo gospodarstvo tako, ki je primerno za dobavo semenskega žita. Kdor bo hotel od letošnjega pridelka prodati semensko žito po višji ceni, mora to že sedaj prigrasiti „Pripoznevalni komisiji za semensko žito c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani“, ki potem na njegove stroške odpošlje uda te komisije ogledati dotično njivo.

Oddaja žvepla. Splošna Zveza kmetijskih zadrug v Avstriji je sporočila deželni odboru, da se bo začela žveplove moka v kratkem razpošiljati, ker je c. kr. poljedelsko ministrstvo razveljavilo prepoved za razvažanje tega žvepla. Na to se tedaj opozarjajo tudi vinogradniki novomeške okolice.

Kako se izplačuje naprava olja iz brez-lupinastih jedrc buč.

V zadnji št. „Dol. Novic“ št. 11 sem naprosil tiste posestnike njiv v Novem mestu in bližnji okolici, katerim sem po nekoliko brezlupinastih jedrc buč podaril, da se izvolijo pri pridelovanju istih po štirih točkah ravnati. O teh štirih točkah sem rekel: „ako se vse štiri točke izvrše, postalo bode kaj lahko mogoče, da se bode tudi pri nas olje za domačo rabo doma pridelovalo, ne pa za dragi denar kupovalo. Zakaj bi ne bilo neki pri nas to mogoče, kar je že leta in leta na Štajerskem?“

V današnji številki hočem pa navesti, ozir. dokazati, kako da se na Štajerskem naprava olja izplačuje. To je sicer samo ob sebi razumevno, kajti, ako bi temu tako ne bilo, bi se štajerski kmetovalci s tem delom gotovo ne ukvarjali. Iz lastne skušnje tega sicer žal ne morem storiti, pač pa iz skušnje praktičnega moža, gospoda Alojza Bergerja, zdaj oskrbnika veleposresta gospoda dr. Kupelwieserja na Brionskih otokih v Istri. Ta mož je spisal že l. 1912 v 103. številki prvega avstrijskega kmetiško-strokovnega lista v „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“ članek, katerega napis se glasi: „Pridelovanje buč za napravo olja“. In v tem članku piše g. Berger med drugim: „Da se pridelovanje buč jako izplača, je očito, v dokaz temu služi naj sledeče.“

Leta 1908 prevzel sem oskrbništvu nekega veleposresta na Štajerskem. Na tem sem že pozno, namreč pričetkom meseca

junija šele, dve majhni, le 43 arov veliki parceli z jedrci brezlupinastih buč nasadil. Pridelal sem na tem prostoru približno 2000 zrelih buč, katere so odvrgle 180 kilogramov popolnoma suhih, za napravo olja torej že pripravljenih jedrc. In iz teh se je zadobilo: 73,5 litrov olja, to je 67 kilogramov; 108 klg. tropa, to je 108 klg.; skupaj 175 klg. Kilogram jedre odvrgele je po tem takem: 37 dkg. olja, 60 dkg. tropa. Odpadka bilo je torej 3 dekagrame. Vrednost tega izdelka je pa sledeča: 73,5 litrov olja po 1 krono 40 vin. je 102 K 90 v; 108 klg. tropa po 14 vin. je 14 K 48 vin.; 2000 buč (zrelih) po 5 vin. je 100 K; torej skupaj 217 kron 74 vin. Obdelovanje ne računam, ker to bi se moralo vse eno izvršiti tudi, ako bi se olja ne delalo, to v namen pridobitve krme za prašiče. Na oralo preračunjeno, bil bi torej dohodek enak 290 K 32 vin.; po odbitku stroškov prešanja 26 K 50 vin. je ostanek 263 K 82 vin.“

Tako poroča g. A. Berger iz lastne skušnje. Iz tega poročila zamorejo naši kmetovalci pač do dobrega prepričanje zajemati, da bi jako kazalo, namesto navadnih buč, one z brezlupinastimi jedrci pridelovati ter te razun za prašičjo krmo, tudi za napravo olja izkoriščati. V to potrebno pripravo si bode gotovo vsak mlinar kaj rad omislil, kakor hitro mu bo došlo od kmetovalcev vprašanje: bi hotel li iz bučnatih jedrc olje izdelovati? Saj stane kaj malo. Torej kmetovalci, napredku vstrezite in naprave olja iz brezlupinastih jedrc buč se z vso resnobo lotite. R. Dolenc.

Kiseljak ali kisli črviček.

Kiseljak ali kisli črviček, katerega prvi rod živi v času, ko se spravlja seno in se imenuje zato tudi seneni črviček, je letos močno nastopil po naših vinogradih. Nahaja se v trtnem cvetu v majhnih zapredkih in ga objeda. S tem napravlja veliko škodo. Drugi rod te živalice živi v jeseni na grozdju in navrtava jagode, ki gnijejo in ostanejo kisle. Odtod njegovo ime. Če se ta živalica močno zaplodi, uniči lahko ves pridelek, zato je treba, da jo z vso vnemo zatiramo. Sedaj kaže najbolje, da črviček pridno obiramo. To delo lahko izvršujejo otroci. Kjer se najde v grozdčku kak kepici podoben zapredek, naj se ga zmečka ali pa s špičasto, zobotrebu podobno trsko razbrska, nakar pridele črviček ven in se ga lahko uniči.

Če nastopi črviček v veliki meri, potem škropimo proti njemu z raztopino 2 klgr. tabakovega izvlečka na 100 litrov vode. Vse zapredke se mora pri tem dobro premočiti. Proti koncu meseca julija poškopimo grozdje s to tekočino še enkrat. V jeseni treba je pa pridno obirati navrtane jagode. B. Skalicky.

drugod, nego le infanterija skupine Astico, ki je začela nato prodirati. Artiljerija je še dalje ljuto učinkovala na utrdbo. Razstrelilne kapice, ki so bile položene v sklepe oklopne kupole in v spodnjo zgradbo, bi bile, ako bi bil izstrelak zadel kupolo in bi se bila utrdba močno stresla, zažgale pripravljene mine. Zato sem še dvakrat poizkusil s krova utrdbe dati znamenje z belo zastavo, a brez uspeha. Ko je začel nato tudi sovražnik z najtežjim kalibrom obdelovati utrdbo, sem desaktiviral mine, da bi rešil nepoškodovane topove.

To delo, ki je v vsakem slučaju nevarno, se je moralo izvršiti med obstreljevanjem po obeh artiljerijah pod oklopno kupolo; ako bi bil kak izstrelak v tem času zadel kupolo, bi bile mine eksplodirale, brez ozira na strahotno učinkovanje bombnih udarov v najvišjem nadstropju. Ta del akcije je bil tedaj najtežji. Fort smo imeli toliko časa zaseden, dokler ni od jüga dospela skupina z Astica, nakar se je izročila utrdba močnemu oddelku.

Naš plen je bil naslednji: 3 moderne popolnoma nepoškodovane 15 cm havbice z vzratnim tekom cevi z zaklopi vred; v žlebnem jarku 2 lahka poljska topova, od teh eden razbit; 3 možje v krilnih napravah, 3 možje v žlebnem kasarni; dalje velike množine artiljerijske municije. Ujetniki so izpovedali, da je znašala pehotna posadka ponoči 300 mož; ob jutranjem svitu se je pa imela umakniti. V slučaju, da bi mi utrdbe ne zasedli, se je imela posadka zvečer zopet vrniti na svojo postojanko. Artiljerija je imela zjutraj oddati nekaj streliv in se nato umakniti, nakar so se v utrdbene sklepe položile mine. Ob našem prihodu v fort so se imele mine užgati.“

Tako poročilo junaka Albina Mlakarja. Bodi še omenjeno, da je isti vrli častnik 13. maja pri Malga seconda Posta tekom kratkega odmora lastne artiljerije s saper-sko patruljo udril iz jarka in razstrelil 300 do 400 korakov oddaljene sovražne ovire.

(Konec prihodnjic.)

Nabiranje in pridelovanje travnega semena v letu 1916.

Dalje.

Seveda bi smeli šolarji nabirati seme po tujih zemljiščih le, če bi dobili posestniki za to primerno odškodnino; to bi plačal tisti, ki bi prevzel travno seme, da bi ga naprej prodal, torej občinski urad ali pa kmetijska podružnica ali pa seveda tudi kaka gospodarska zadruga. Odškodnino bi si ta izplačal iz izkupička za seme, prodano skladiščem ali pa semenskim trgovcem, ki bi ga morali pred nadaljno prodajo še prav dobro očistiti.

Seme, dobljeno na ta način, bi bilo mešanica semen raznih trav; na dobrih gorskih travnikih dobljeno seme bi bilo v prvi vrsti ono zlate pahovke, travniške bilnice in pasje trave, na nižje ležečih travnikih pa francoske pahovke, torej takih, ki precej istočasno zore in ki dajo največ krme. Ceno teh mešanic bi pa določila v vsakem slučaju posebej c. kr. semenska kontrolna postaja po deležih ene in druge teh trav v mešanici.

Izmed tistih trav, katerih seme naj se nabira letos kolikor mogoče čisto, to je nepomešano z drugimi travnimi semeni, ker se trgovcem hitro in dobro proda, je predvsem treba omeniti lisičji rep, trstikasto bilnico, rdečo bilnico in travniško latovko.

Travniški lisičji rep rase na mokrih travnikih navadno gosto skupaj, cvete zelo zgodaj, že v aprilu, dlakasto seme, ki se da prav lahko smukati, pa dozori že junija.

Tudi trstikasta bilnica je zelo razširjena po mokrih travnikih, po nizkih lokah ob rekah in jarkih in pa po nanešenih bregovih ob jezerih. Zrase višje od moža, dela dosti semena, ki pa dozori šele v drugi polovici julija. Dosti rdeče bilnice je videti prav pogosto po tratah gorskih in planinskih gozdov; ta zori že začetkom julija. Seveda se obenem s temi nabere tudi semena drugih sorodnih bilnic, zlasti raznoliste bilnice, ovčje trave in pa semena nekterih sočasno zorečih na takih krajih pogostih travniških plevelov, kar pa vrednosti semena ne škoduje, ker ti pleveli na travnikih itak ne uspevajo dobro.

(Po „Kmetovalcu“. — Dalje sledi.)

Domače in tuje novice.

Krst prestolonaslednikovega sina. — Pretekli teden je kardinal nadškof dr. Piffl krstil četrtega prestolonaslednikovega otroka. Prestolonaslednik, ki s tako velikim uspehom vodi svoje čete na laškem bojišču, se slovesnosti ni mogel udeležiti. Pri krstu so bili navzoči poleg cesarja Franca Jožefa vsi na Dunaju bivajoči člani cesarske hiše, bolgarski princezinji Nadežda in Evdoksija, dostojanstveniki in zastopniki prestolonaslednikovega dvora. Botra sta bila saški kralj Friderik Avgust in princezinja Marija Antonija Parmška. Novorojeni nadvojvoda je dobil imena: Feliks, Friderik Avgust, Marija od zmage. Franc Jožef. — Pri krstu so bili navzoči tudi trije otroci prestolonaslednika: Oton Franc Jožef, Adelheida in petčrtletni nadvojvoda Robert. Ko je bil krst končan, je cesar, ki jako dobro izgleda, prijel malega nadvojvoda Roberta za roko in ž njim zapustil dvorano.

Prošnja procesija na Trško goro na binkoštni ponedeljek, ki jo je priredilo novomeško vodstvo III. reda sv. Frančiška s sporazumljenjem preč. g. župnika iz Št. Petra, se je obnesla nad vse pričakovanje. Toliko vernega ljudstva še Trška gora ni videla. Upajmo, da bo skupna molitev vdeležencev tudi kaj pripomogla k namenu, ki ga je imela procesija. Kaj več v prihodnji številki.

Procesija s svetogorsko Marijo v Ljubljani na binkoštni ponedeljek popoldne se je vršila z izredno veliko udeležbo tudi

od strani moških, tako, da jo lahko imenujemo veličastno versko manifestacijo. Premilostljivi gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je v svojem ognjevitom govoru priporočal vso domovino božjemu Srcu Jozusovem in varstvu Marije. Upanje v naših srcih naj znovega oživi: Marija bo pomagala!

Vsprejemni izpit. Novi učenci za prvi razred novomeške gimnazije se bodo vpisovali v petek (30. junija) popoldne od 3. do 5. ure. Sprejemni izpiti pa se bodo vršili 1. julija od 8. do 12. ure dopoldne, in popoldne od 2. do 4. ure. Prosilci naj se zgledajo v spremstvu starišev ali njih zastopnikov pri c. kr. gimn. ravnateljstvu v frančiškanskem samostanu in naj sabo prinesejo rojstni ali krstni list in spričevalo iz ljudske šole dano za vstop v srednjo šolo.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko naznanja, da se nahajajo sedaj njeni uradni prostori v Ljubljani, Beethovenova ulica št. 10, I. nadstropje.

Požar v Brusnicah. Na binkoštno soboto ob 6. uri zvečer je začelo goreti poslopje Franceta Hrastarja v Vel. Brusnicah. Ker je bil močan veter se je razširil ogenj na sosednje hiše in poslopja s tako naglostjo, da je uničil sedmim gospodarjem štiri hiše z drugimi gospodarskimi poslopji. Razen tega je ogenj požrl več prašičev, kokoši, gospodarskih vozov in orodja. Gasilna društva iz Orehovice, Št. Petra in Kandije so bila po možnosti hitro na licu nesreče ter gasila z vso požrtvovalnostjo. Tukaj se je zopet izvršno obnesla parna brizgalna gasilnega društva iz Kandije. Vsa čast in hvala tedaj vsem vrlim gasilcem in ravnotako č. gg. Usmiljenim bratom iz Kandije, ki so takoj poslali svoje konje na razpolago. Pogorišče si je takoj ogledal naš velespoštovani deželni poslanec g. Jos. Zurec, da se je prepričal o škodi, ki znaša nad 50.000 kron. Kakor čujemo, so zažgali zopet otroci! Nujna pomoč od strani blagih dobrotnih src je silno potrebna.

Za „Rdeč križ“ se je nabralo pri domači zabavi „Marijinega vrta“ v Črnomlju prostovoljnih doneskov 62 kron 86 vin. Čast in tisočera hvala vsem darovateljem!

Umrl je v deželni bolnišnici v Ljubljani tudi v Novem mestu vsled svojega ljubeznivega značaja občespoštovan zasebni uradnik g. Viljem Noisternig, ki je bil kot četovodja ob soški fronti ranjen. Časten spomin junaku!

Nesreče. Jernej Papež, posestnik z Boršta župnije Prečna, je padel s črešnje in si poškodoval levo roko. — Franc Terobšič, posestnikov sin v Črešnjicah žup. Št. Peter, je padel na stopnjicah in si hudo poškodoval levo nogo. Ponesrečenca se zdravita v kandijski bolnici.

Naš generalštabni načelnik o koncu vojne. Dunaj, 8. junija. V stanu armadnega vrhovnega poveljstva je dovolil šef generalnega štaba Conrad pl. Hötendorf vojnemu poročevalcu „Aftenbladeta“ pogovor. Poročevalec bi predvsem rad zvedel, kako misli Hötendorf o Alandskem vprašanju. Na tozaedevno vprašanje je odgovoril Conrad: „Jaz sem samo vojak in ne politik. Vojak naj nikar in tudi ne sme politikovati. Vendar zame kot človek stoji kot zakon dejstvo, da mora cela Evropa brezpogojno želeči, da se Ruse potisne v Azijo nazaj, kamor spadajo.“ — Končno je poročevalec med drugim vprašal generalštabnega načelnika: „Kdaj mislite, eksclenca, da bo prišel mir?“ Na to je odgovoril Conrad pl. Hötendorf: „To je stvar, katero rad prepustim v odločitev našim sovražnikom. Če jih veseli še dalje voditi vojno, potem bodi ponjihovi volji. Saj ste sami videli, kakšen je položaj na vseh naših frontah, da ne stradamo in da nam ne manjka vojnih sredstev. Tudi za bodoče se ne bojimo, da bi nas mogli sovražniki izstradati. Dve leti smo zdržali in ti dve leti sta bili najtežji. Sedaj moremo z gotovostjo tako dolgo zdržati, dokler se poljubi našim sovražnikom. Nas nihče več ne zmaga.“

Duhovska vest. Č. g. Karol Piculin, župni upravitelj pri Sv. Ignaciju v Gorici, ki biva kot begunec v našem mestu, je poklican kot duhovni pastir za internirance, ki se bodo zamenjali z laškimi. Dne 13. junija je odšel na Dunaj k ministrstvu za zunanje posle, odkoder je poslan v Chiasso v Švico.

Stariši! V sedanji draginji je vsak pošteno zaslužen denar dvojne vrednosti, ker so se potrebnosti še enkrat tako podražile. V sedanjih poletnih mesecih se nudi pridnim otrokom najlepša prilika, da pomagajo nekoliko zaslužiti in na ta način olajšujejo starišem breme vzdrževanja. Koliko jagod, borovnic, malin, robidnic, gob, koristnih zelišč, ki se za drag denar kupujejo, čaka pridnih rok, da jih otme pogube s tem, da se jih o pravem času kot priljubljen in zdrav živež spravi v promet. Stariši, napeljujte svoje otroke, da pridno pobirajo te gozdne sadeže in nekoliko denarja zaslužijo. Dvojno dobroto boste storili svojim otrokom: učili ste jih marljivosti, varčnosti, napeljevali ste jih k deloljubnosti ter jim vcepili čut in veselje do pridobivanja in izkoriščanja imetja!

Iz vojne pošte št. 32 pošiljajo vsem prijateljem, znankam in znancem iz Novega mesta in okolice srčne pozdrave iz zavzetega polentarskega ozemlja „Kranjski Janezi“: Alojz Novak, korp. iz Kandije; Franc Može iz Srebrnič; Franc Primc iz Regerčevsi; Anton Krnc iz Št. Jerneja; Johan Miklavž iz Orehovice; Johan Počervina iz Jurke vasi; Jos. Kos iz Cerovega Loga; Fr. Piškur iz Št. Vida; Fr. Golob iz Prapreč, Mat. Kobe iz Prapreč; Fr. Zaman iz Mokronoga; Anton Božič iz Krškega; Fr. Mrvar iz Gotnevasi; Martin Mehle iz Ilove Gore; Anton Lisec iz Boštanj pri Krškem; Fr. Jankovič iz Krškega; Karol Butkovič iz Leskovca; Anton Mestnik iz Krke; Jos. Makovec iz Krke; Ivo Drganc iz Karlovca in Joh. Stepic iz Trebnjega.

Draginja. Z dežele nam piše naš naročnik sledeče: V ponedeljek 5. junija smo šli jaz in več drugih revnih osebenjkov iz našega okraja v Novomesto kupovat prašiče za rejo. Na sejmišče smo prišli ob pol 8. uri zjutraj. Prašičev je bilo zares veliko in kupcev še več. Mi smo kar od kraja gledali in povprašali, kaj velja ta ali oni prašiček. Zvedeli smo, da prašički okoli sedem tednov stari so bili parček po 200 kron in boljši okoli osem tednov stari pa parček 240 kron! Mi smo ponujali za takšen parček 150 do 170 kron, pa ga prodajalec ni hotel prodati in se niti meniti ne. Kočevarji in drugi imoviti kupci so pa plačevali, kakor je kdo cenil! Zjokali smo se nad tako brezsrčnostjo, kajti letos bodemo revnejši ljudje zares brez prašičev. Ljudje, bodite vendar kristjani in ne židje; vsak bi rad živel!

Stariši pazite na otroke! Pri Potočarju na Kamencah je razdiral streho kozolca 11 letni domači fant in pri tem našel dinamit, ki je bil skrit pod isto. V ponedeljek zvečer, ko je bil 13 letni fant Franc Sladič, kojega oče je na bojnem polju, s svojo materjo na njivi, katera se je pa odpravila kmalu domov, je prišel Potočarjev fant z dinamitom k njemu in oba sta skušala dinamit zažgati. Ravnala sta pa jako nepredvidno, tako, da se je dinamit vžgal in ranil fanta Sladiča na obeh rokah, dočim fanta Potočarja na glavi. Sliši in govori se, da bi se bajé še tam okrog dobilo več dinamita.

Nove cene tobačnim izdelkom. Počenši s 1. junijem 1916 so se tobačni izdelki splošno podražili. Odslej bo veljala cigara: coronas 1 K, regalia favorita 34 v, regalia media 26, trabuko 22, britanika 20, operas 16, viržinka 12, kuba 12, portorika 9, cigarillos 7, mešane tuje („kratka“) 7, male, domače 5 h; cigarete: sfinks 14, kedive 10, nil 9, dames 8, egiptovske 8, menfis 7, cesar 5, dame 5, sport 3½, Donava 3, drama 2½, ogrske 1½ h; tobak za cigarete: najfinejši turški 10 K, kir 9 K, puržican 8 K 30 h, najfinejši

hercegovinski 8 K; fini turški 1 K 35 h, fini hercegovinski 90 h, srednje fini turški 65 h, drama 40 h, ogrski 30 h. Tobak za fajfo: latakia 1 K 50 h; varings 1 K 50 h, cesarska mešanica 1 K 30 h, krul 26, knaster 22, treh kraljev 22, fini ogrski 20, srednje fini ogrski 14, kmečki tobak, fino rezan 12, navadni kmečki 9 h.

Dober prijatelj je prinesel v mesto jajca ter jih ponudil iz dobrega prijateljstva po 16 vin., češ, da bi jih lahko še dražje prodal pa jih ni hotel. Takšnih dobrih znancev se bomo v prihodnje varovali in ko se še enkrat kaj podobnega zgodi jih tudi iz same prijaznosti naznanili oblasti.

Iz ruskega ujetništva je pisal dne 15. februarja 1916 svoji materi Mariji Rifelj, vas Lešnica občina Št. Peter pri Novemestu, da je bil ujet 11. oktobra 1915 in se nahaja v Baraken-Lager Nr. 10, Barnaul, Sibirija!

Novi gospod deželni predsednik grof Henrik Attems v Rudolfovom.

Novi gospod deželni predsednik grof Henrik Attems je svoj prvi uradni obisk v kronovini Kranjski napravil v Novem mestu, metropoli dolenski. Dospel je dne 14. t. m. z dopoldanskim vlakom v spremstvu gosp. c. kr. vladnega komisarja dr. Žužeka. Na kolodvoru je bil sprejet od g. predstojnika novomeškega okrajnega glavarstva, c. kr. vladnega svetnika barona Rechbacha, ki je predstavil gg. častnike na kolodvoru in g. načelnika.

Nato se je podal visoki gost na okrajno glavarstvo, kjer so mu bili predstavljeni gg. uradniki tega urada in drugih okrajnemu glavarstvu podrejenih uradov. Nadalje je obiskal g. poveljnika vojaške bolnice, predsednika okrožnega sodišča, g. državnega pravdnika in g. vodjo okrajnega sodišča. Nato se je podal v proštijo, kjer je mil. gospod prošt dr. Seb. Elbert predstavil g. deželnemu predsedniku gg. kanonike kolegijatnega kapiteljna, gg. zastopnike novomeškega dekanata ter gg. prijorja in subprijorja Usmiljenih bratov. G. deželni predsednik se je z vsakim ljubeznjivo razgovarjal, z uradniki, kakor z duhovniki ter imel za vsacega bodrilne besede za ta težki čas.

Daljni obisk je veljal državni gimnaziji v frančiškanskem samostanu, kjer je g. ravnatelj predstavil g. dež. predsedniku vse člane učiteljskega zbora. V mestni hiši ga je sprejel g. župan Rosmann na čelu celega občinskega odbora. G. župan ga je lepo nagovoril in prosil visoke naklonjenosti mestu, kar je g. deželni predsednik obljubil in kazal sploh veliko zanimanje za mestno upravo in aprovizacijo. Tukaj so se predstavili tudi gg. zastopniki mestne hranilnice in požarne brambe.

Od 12. do pol 2. ure je sprejemal g. deželni predsednik na okrajnem glavarstvu obiske in deputacije. Obisk so mu vrnil gg. načelniki tukajšnjih c. kr. uradov. Poklonili so se mu dalje poveljniki vojaške cenzure, vojaške bolnice, žendarmarije, vojaške bolnice v Toplicah in žetveni poveljnik, nadalje zastopniki kmetijske šole na Grmu in učiteljstva celega okraja, frančiškanskega samostana, kneza Auersperga iz Soteske, meščanske garde, goriških beguncev ter zastopniki občin Šmihel-Stopiče, Žužemberk, Bela cerkev, Št. Peter, Prečna, Toplice in Vel. Loka.

Po obedu pri g. okrajnem glavarju je obiskal g. deželni predsednik vojaško bolnico v novi gimnaziji, bolnici Rdečega križa v Novem mestu in v Kandiji, ki sta se g. dež. predsedniku jako dopadli. Zelo laskavo pohvalno se je izrazil tudi o kapiteljski cerkvi in o Novem mestu sploh. Po južini v proštiji se je odpeljal g. deželni predsednik z vlakom ob 6. uri popoldne zopet v Ljubljano. Na kolodvor so ga spremili gg. prošt Elbert, baron Rechbach, župan Rosmann in grof Margheri.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Po uradnih poročilih so naše čete na visoki planoti Asiago pridobile vsled napada na celi bojni črti zahodno od Cesuna-Gallio na prostoru. Ustalele so se na Monte Semerle jugovzhodno od Cesune in podrlje vzhodno Gallio in Ronchi. Oddelki bosensko-hercegovskega polka št. 2 in graškega pešpolka št. 27 osvojili so vključ najširše obrambi po Italijanih 1827 m visok Monte Melletta, kar je zelo važno za nadaljno prodiranje naših čet. Naše hrabre čete so na bojni črti v Dolomitih odbile napad več sovražnih bataljonov na Croda dell' Ancona. Višina Monte Lemerte se nahaja v naših rokah. Dne 8. junija so dosegle naše čete na bojišču pri Asiagu lepe uspehe ter izvedle mojstrski čin, da so spravile naše težke možnarje tako daleč, da lahko obstreljujejo zahodno črto Primolana. Na utrdba krije umikalno črto laških čet, ki se se nahajajo v gornji Suganski dolini (Ospedaletto). Napredovale so tudi v smeri proti dolini med Primolanom in Vastagnom. Pomisliti se mora, da nam stoji v močnih postojankah nasproti večina laške armade z močno artiljerijo. Listi četverosporazuma so, po poročilu vojaškega sotrudnika „Timesa“ pri italijanski vojski na Tridentinskem napačno poročali, in izjavljajo, da z gotovostjo misli, da imamo na Tridentinskem izredno veliko topov, med njimi težke in celo topove z ladij ter da lahko obstreljujemo italijanske rezerve ter trdi, da so naše kroglice neprekosljive in da jih imamo toliko, da smo jih v dveh dneh dva milijona izstrelili. Naš napad ni nič opešal in nam sovražni listi naj poročajo karkoli jim drago o pomankanju živl itd., resnica je, da se za čete v Avstriji dobro skrbi. — Letalci naše mornarice so vrgli veliko bomb na Porto Gruaro, Latisana, Palacuolo in v notranje pristanišče Gradeža in na neko postajo pomorskih letal. Letalci armade pa so metali bombe na kolodvore Schio in Piovene. Glasom uradnega poročila dne 10. junija, so naše čete odbile italijanske sunke na več krajih bojne črte med Adizio in Brento. Število ujetnikov v napadalnem prostoru se je povišalo za nad 1600 mož, med njimi 25 častnikov. Pred tolminkem obmestju so naši po skrbni topniški predpripravi razdrli ovire in kritja nekega dela sovražne bojne črte ter se vrnil z 80 ujetimi mej temi 5 častniki, eno strojno puško in drugim vojnim plenom v svoja kritja nazaj. Dne 11. t. m. se uradno poroča: Ponovljeni sunek Italijanov proti posameznim točkam bojne črte smo hitro in krvavo odbili. Tiste sovražne oddelke, ki so se držali blizu vrha Monte Lemerle in so napadli naše čete, smo presenetili in se polastile vrha v popolnem obsegu in ujeli 500 mož. Na kolodvor Čedaš so metali naši letalci bombe. 12. t. m. pa se uradno javlja, da smo v Dolomitih in na naši bojni črti med Brento in Adizio vrgli povsod Italijane, kjer so napadli. — Poveljstvo mornarice 11. t. m. uradno poroča, da je neki naš podvodni čoln torpediral 8. t. m. zvečer veliko italijansko križarko „Principe Umberto“, ki je imela na krovu čete in katero je spremljalo več rušilcev; ladja se je potopila v nekaj minutah. 12. t. m. pa javlja isto poveljstvo: Skupina pomorskih letal je obstreljevala z vidno dobrim uspehom ponoči od 11. na 12. t. m. železniško progo San Dona—Mestre in kolodvor Mestre, zadeta je bila večkrat remiza lokomotiv, tudi na arzenal v Benetkah smo vrgli več bomb. Kljub ljetemu obrambnemu ognju so se vrnila vsa letala.

Rusko bojišče. — Bitka, o katerej početku smo v zadnjem listu poročali se označuje za razbremenilno bitko Italijanom na korist in vse kaže, da so to iznašli šele zadnje dni. Na sedanji napad so se Rusi že dolgo časa pripravljali in vže spomladi se je že trdilo, da se Rusi v velikem obsegu pripravljajo na napredovanje. Moč, kakoršno so Rusi pokazali v tej bitki, se ni pričakovala, posebno ne takega topniškega ognja. Na 350 km dolgi bojni črti so Rusi na nekaterih točkah, kakor južno od Olike ob Ikvi, ob Stripi, zahodno od Tarnopola in južno od ovinkov reke Dnjester, streljali tako luto, da je zavzelo streljanje značaj bobnečega (razbijajočega) ognja. Na našo bojno črto pri Olike so padale kroglice vseh kalibrov tako pogosto, da je bilo gromenje podobno neprekinjenemu ropotanju strojnih pušk. Po stari ruski navadi je napadala pehota v množicah. V globokih vrstah je ruska pehota nastopila 12 krat ne oziraje se na izgube, katere so bile grozne in dopisnik „Timesa“ poroča, da v ruskih uradnih krogih odkrito priznavajo, da so Rusi svoje zadnje uspehe kupili s strašnimi izgubami. Par ur potem, ko so se naše čete pri Okni umaknile na boljše nazaj potisnjenemu bojnemu črti, so naskočile naše čete in osvojile važno višino Čarni Potok. Pridobili Rusi s svojim prvim napadom niso ničesar in nikjer niso prebili in ne ulomili v veliki bojni črti. Naše čete so popolnoma opravičile zaupanje, katero se je stavilo na nje. Bitka še divja dalje v isti besnosti in

naše hrabre bojvornike čaka še veliko dela. Dne 10. junija se uradno poroča, da so se boji, kateri so 8. junija nekoliko ponehali 9. zopet vneli na celi severovzhodni črti z ljuto srditostjo. Mej Okno in Dobronovcem odbile so naše čete na enem kraju osem, na drugem zopet pet silovitih sovražnih napadov. Po ljetem borenju so močne ruske sile na Spodnji Stripi prisilile naše čete, da so se umaknile z vzhodnega na zahodni breg. Mnogoštevilni ruski napadi severozahodno od Tarnopola so bili po naših odbiti. V prostoru pri Lucku zahodno se še bijejo. Prehode ruskih čet severozahodno od Čartoryska smo preprečili. Dne 12. junija se uradno poroča: V severno-vzhodni Bukovini smo se ločili od sovražnika v trdih bojih zadnjih čet. Sovražno krdelo, ki je prodiralo iz Buczacza proti severozahodu, so vrgli s protinapadom nemški in avstrijski polki, ujeli so ob tej priliki 1300 Rusov. Na višinah vzhodno od Wiesenewczyka se je danes zjutraj v ognju naših topov zrušil močan ruski napad. Vzhodno od Kozłowa so naše poizvedovalne čete pregnale sprednjo postojanko Rusov. Severnozahodno od Tarnopola se neprestano ljuto bore. Večkrat navedene postojanke pri Vorebiovki so opetovano menjale gospodarja. Ob Ikvi in v Voliniji je bilo včeraj primeroma mirno. Zahodno od Kolkov so naše čete odbile Ruse, ki so skušali prekoračiti reko. Tu kakor povsod drugod so v brezobzirnem nastopu sovražnih množic odgovarjale tudi izgube sovražnika. — Nemške in avstrijske čete armade grofa Bothmerja so zopet vrgle ruske oddelke, ki so prodirali severnozahodno od Buczacza ob Stripi. Položaj nemških čet se v ostalem ni izpremenil.

Zahodno bojišče. — Vztrajni boji Nemcev proti Francozom in Angležem na zahodnem bojišču kljub temu, da nemški napad ne enih ne drugih ni našel nepripravljenih, sijajno napreduje. Na vzhodnem pobočju reke Maas vzeli so Nemci močno utrjeno vas Damloup z naskokom in ujeli posadko z poveljnikom. Črta pomaknila se je znatno zahodno od vasi naprej. Po trdovratnih bojih zasedli so Nemci trdnjavo Vaux. Dne 10. junija se uradno poroča, da so se na zahodnem bregu Moze podjetja proti sovražnim baterijam in postojankam uspešno nadaljevala. Zahodno od reke nadaljevali so se nemški napadi v trdih bojih, vrgli so sovražnika na višinskem grebenu jugozahodno trdnjavo Doaumont, v Chapitregozdu in na sedlu Fiumin iz več njegovih postojank. Zahodno od trdnjave Vaux naskočili so bavarski lovci in vzhodno pruska pehota močno sovražno poljsko utrdbo, jo osvojili ter ujeli posadko z 22 strojnimi puškami. V času od 8. junija ujeli so 28 častnikov in nad 1500 mož. Angležem, kateri so mogli Francoze pri Verdunu razbremeniti na ta način, da so prevzeli brambo celokupne vzhodne bojne črte v severni Franciji med Armentiresom in Oiso, se ne godi nič bolje in kaže se, da nemški uspeh ni bil po njih onemogočen temuč samo nekoliko zavlečen in da je francoski odpor pri Verdunu končno zlomljen. Dne 12. junija se poroča uradno: Nemški poizvedovalni oddelki so vdrl v Champagni severno od Perthes v francoske postojanke, po kratkem boju so ujeli 3 častnike in nad 100 mož ter zaplenili 4 strojne puške, nato so se vrnil po načrtu v lastne järke. Živahen topniški ogenj neizpremenjen na obeh straneh Moze.

Boji na morju. — V veliki pomorski bitki pri Skagerraku, katere velik uspeh za nemško mornarico skušajo sedaj Angleži na vse mogoče načine zmanjšati ali celo kot od njih dobljeno označiti, so izgubili Angleži 23 ladij z 195.750 tonami, Nemci pa 9 ladij z 28.400 tonami. Po nekem poročilu „Daily News“ so Angleži izgubili poleg ladij še 7200 mož. — Potop vojne angleške križarke „Hampshire“, o katerem smo v zadnjem listu poročali, napravil je mej angleškim ljudstvom vsled smrti vojnega ministra Kitchenerja silno razburjenje in se sploh smatra kot narodna nesreča. Križarka je vozila v Arhangelsk. S „Hampshire“ je utonilo 700 mož posadke ter 300 oseb, ki so spremljale Kitchenerja. Na krovu je bilo sedem generalov in več angleških častnikov, v spremstvu so se nahajali tudi Rusi in Italijani. „Hamburger Nachrichten“ poročajo iz Haaga po „Daily News“, da je Kitchener potoval v Petrograd zato, da se dogovori o nastopu proti Rumuniji in Grški. Razna poročila trdovratno trde, da je bila križarka „Hampshire“ torpedirana po nemških podvodnih čolnih, kateri so baje križarili pri Orknejskih otokih.

Balkansko bojišče. — Solunski poročevalec „Tempa“ poroča dne 9. t. m., da je prišlo 8. t. m. na celi bojni črti pri Gevgeliju do resnih spopadov. Akoravno bulgarske čete na grškem ozemlju v dolini Strume ne prodirajo, so se vendarle bulgarske čete čez postajo Demir Hisar porazdelile. Na levem bregu Strume nahajajo se kraji Leho, Dragotin, Skagelovo, Rupel, Pljovo in Radovo v rokah Bulgarov. Po Bulgarih zasedene so tudi vasi Vitrimo, Kosciclie, Hodsli Bejlik in

Panna Miselik. — Iz Lausanne se poroča, da pripravljajo italijansko vojno vodstvo v Albaniji ofenzivo, da s tem razbremeni čete na južnem Tirolskem.

Glede miru je rekel po poročilu iz Stockholma neki član senata, znan zaupnik več mednarodnih zvez: Da ima Angleška za cilj vojne še vedno uničenje Nemčije, se po Asquithovem in Greyevem govoru ne more več trditi. Proglašajo se pa pač načelo, da se mora mednarodna vprašanja reševati po dogovoru prostih enakopravnih narodov. Upajmo, da si tudi Nemčija želi mednarodnega pravnega reda, ki bo preprečil bodoče vojne. Mirovna pogajanja se bodo lahko začela, ko bo Nemčija izjavila, da nasprotniki niso premagani. Wilsonov mirovni program je pomemben, ker če ga uresničimo, bo svet obvarovan pred napadalno vojno, aneksijami in vmeševanju v notranje razmere. Vojne stranke, ki so dobre volje, bodo podpirale Wilsonov program. Kdor pa tega ne stori, bo nosil odgovornost za nadaljevanje vojske.

Razvedrilo.

Pavliha. „Ko sem bil zadnjič v Moskvi, sem šel tudi v komedijo. Tam sem videl človeka, ki je bil še močnejši, kakor naš „Štempihar.“ Jaz ne lažem, saj me poznate. Toda, kar je ta človek naredil, je res več ko čudno! Zgrabil se je za prsa in sam sebe pol ure držal skozi okno!“

Lovska. „Včeraj sem ustrelil lisico, jo doma iz kože djali in oboje — kožo in truplo vrgel v jedilno shrambo. Danes zjutraj hočem kožo obesiti — toda oboje je izginilo. Iščem in iščem — kar vidim, da se nekaj giblje v kotu. Pogledam — in kdo bi si mislil? Tam sedi lisica in hoče ravno v kožo zlesti; s prednjo nogo je že v rokavu. To mi je bilo že preveč. Brž vzamem sekuro in naredim temu konec. Saj pravim, če bi ne bil sam tega videl, bi ne verjel!“

Pred sodiščem. Sodnik postarni ženski: „Koliko ste stara?“ — Ona: „Ne vem!“ — Sodnik: „Kdaj ste bili pa rojeni, to bote menda vendar vedli?“ — Ona: „Ja prav natančno ne morem vedeti, ampak tako nekako ob košnji je moglo biti!“

Ni prostora. Postopač: „Prosim, da bi me imeli čez noč!“ — Gospodar: „Pojdi k zlodju!“ — Postopač: „Tam sem bil ravnokar, pa je že vse polno. En sam prostor je še prazen, pa ga hranijo za Angleža, ki je sedanje vojske kriv.“

V prodajalni. Tujec: „Koliko stane zimska suknja?“ — Trgovec: „Pet in štirideset kron!“ — Kupec: „Toliko denarja še nimam ne!“ — Trgovec: „Pa kupite hlače; stanejo osemnajst kron, pa so iz istega blaga!“

Skopuh in prašič sta si podobna. Dokler živita, se od nju nič ne dobi, ampak še le, ko sta mrtva.

Dopisi.

Iz Adlešič 10. junija. (Strah in smeh.) Včeraj, v petek, zjutraj priplul je v našo vas Purgo od hrvaške strani čez Kulpo sem, kakor pripovedujejo, velik balon iz rudečega papirja v premeru enega metra širine. Ko so ga ljudje opazili v zraku, so se nekateri silno prestrašili, ker niso vedeli, kaj je to, in so mislili, da je kaka bomba ali zrakoplov, o katerih sedaj toliko berejo po časopisih, ki bo padla morda na kako hišo in jo vžgala. Ko pa je potem balon padel na neko njivo, tedaj so šli da si ogledajo ta strah, blizo. Ko so pa videli, da je to le papirnat strah, tedaj je bilo obilo smeha. Balon je padel na tla, ker mu je ušel zrak. Toda naša deca so si kmalo zmislila, da bi bilo dobro ga zopet napihnuti in da ga bodo potem na binkoštno nedeljo kazala ljudem. In res je bil kmalo zopet debel in napet. Pa kaj se zgodi? Ker so ga otroci pustili pod pristreškom zunaj hiše, skočila je nanj mačka in ga raztrgala in deca se ne bodo mogla binkoštno praznike s čim ponašati. Nek Hrvat si je zmislil dobro šalo.

Iz Andritz piše korporal Jernej Lúzar z dne 2. junija: Prosim, dovoljite mi, da

cenjenim bralcem Dolenjskih Novic naznam, kako lepo smo obhajali vojaki svoje vojaške duhovne vaje. Nemški vojaki so imeli svoje duhovne vaje v cerkvi gg. Usmiljenih bratov v Gradcu; mi Slovenci pa smo bili v cerkvi č. oo. frančiškanov. Naše slovenske duhovne vaje je vodil č. g. misijonar Nastran. Začetek je bil 28. maja ob 8. uri zvečer s slovesno pridigo in blagoslovom z Najsvetejšim. Tako se je ponavljalo skozi štiri dni. 31. maja pa smo imeli že ob 4. uri popoldne prosto, da je lahko vsak vojak opravil sv. spoved. Slovenskih spovednikov je bilo 14. Dne 1. junija pa je bil sklep ob pol 7. uri zjutraj: pridiga, skupno sv. obhajilo in potem sv. maša. Bog daj, da bi obrodile te duhovne vaje obilo sadu in nam pa ostanejo gotovo v dobrem spominu še pozna leta. — Pošiljamo več slovenskih vojakov mnogo srčnih pozdravov uredniku in cenjenim bralcem Dol. Novic, kakor še posebno svojim družinam in sestram in bratom z željo, da bi Bog in Marija nam kmalu poslala tolikanj zaželeni mir in srečno svidenje.

Doneski k vremenoslovju

Bele Krajine.

J. Šašelj.

V.

O vročini in suši v Beli Krajini, zlasti v adleški župniji, v zadnjih 30. letih.

L. 1905. Od 23. aprila do 8. maja smo imeli precej občutljivo sušo, vsled katere je rast nekoliko zaostala. — Meseca julija in avgusta pa smo imeli zopet hudo vročino. Toplomer je kazal n. pr. 3. avgusta popoldne ob 1. v senci 38 C, na solncu pa 57 C. 4. avgusta ob istem času 36 in 59 in 5. avgusta 35 in 61 C. Kulpa pa je imela toplino v istem času 30 C. Vsled te silne vročine nastala je 6. avgusta popoldne ob 1/2 1. uri huda nevihta s ploho, ki pa pri nas ni naredila posebne škode. Drugod po Dolenjskem pa je bilo obilo škode, kjer je bil ciklon, vdarjala je strela, ki je mnogo požgala, po nekod pa je padala tudi toča. 23. avgusta kazal je toplomer ob 2. popoldne na solncu 54 C, Kulpa pa je imela 28 C. — Prvo polovico septembra smo imeli zopet nekoliko suše. Toplomer je kazal še 10. popoldne ob 2. na solncu + 53 C, a Kulpa pa je imela 16. + 25 C.

L. 1906. Kmalu po prvih dneh aprila smo imeli nekaj dni hudo vročino. Toplomer je kazal n. pr. 12. v senci že 22 C toplino, zvečer pa 15 C. Ta mesec smo imeli že nekoliko suše, ker ni skoraj nič deževalo.

L. 1907. Prva polovica maja je bila izredno lepa in nenavadno gorka. Toplomer je kazal n. pr. 6. popoldne ob 4. v senci 24 C, a na solncu 43 C in še ob 7. zvečer 20 C. 8. opoldne v senci 24, na solncu 41 C, ob 1/2 3. pa 46 C. Skoraj isto toplino v senci in na solncu smo imeli do polovice meseca. Ker je bila tako huda vročina 14 dni, in je vlekel večinoma še hudo veter, imeli smo sredi meseca že precej občutljivo sušo. — Tudi junija smo imeli precej hudo vročino. Toplomer je kazal n. pr. 14. popoldne ob 1. v senci + 28 C, na solncu pa 46 C, 21. pa ob istem času 28 v senci in 46 na solncu, a 22. 28 in 51 C. Tudi v prvi polovici julija smo imeli hudo vročino in sušo. Kulpa je imela v tem času 26 C toplino. Ljudem je bilo hudo, ker niso imeli kaj brati in kuhati svinjam. Deževalo pa zopet zato ni, ker je držala zmirom burja. — Ravnotako smo imeli meseca avgusta do 21. zopet hudo vročino in sušo. Toplomer je kazal popoldne na solncu po 51 do 57 C toplino. Pa tudi koncem avgusta in v prvi polovici septembra smo imeli hudo vročino in sušo. Toplomer je kazal po 18 do 26 C, a na solncu popoldne od 2. do 3. po 49 do 55 C. Kulpa je imela še 2. septembra 25 C toplino. Vsled suše so se nekatera sadna drevesa posušila. Kali pa so bili vsi prazni in suhi in še nekateri studenci so presahnil. Sploh je bila tega leta nenavadno huda vročina in

suša ne samo po vsem Kranjskem, ampak tudi drugod, posebno po Hrvaškem, kjer po nekod več mesecev niso dobili nič dežja. Zato je pa cena goveji živini in prascem silno padla, za 1/3 in še več, ker niso imeli ljudje krme in polaganja.

(Dalje sledi.)

Raznotero.

Bela Kisz v Lvovu. Budimpeštansko višje mestno glavarstvo je ponoči 22. maja telefonično obvestil orožniški nadporočnik Schubert, da je videl nek ogrski domobranec v neki lyovski gostilni znanega morilca žensk Belo Kisz v uniformi. Dotični ogrski domobranec, Sippos po imenu, je izjavil najdoločnejše, da se ni zmotil, ker je poznal prav dobro Kisz še v Czinkoti. Budimpeštanska policija je poslala natančni osebni opis Kisz in je vse storila, da ne bi mogel pobegniti iz Lvova.

Morilec Kisz aretiran. Iz Komarova okraj Pribram se pa poroča „Prager Abendblattu“: Tukajšnji orožniki so prijeli v tvornici za krogle zaposlenega črnovojnika Václava Lipa, ki je osumljen, da je zasledovan morilec žensk, klepar Bela Kisz iz Czinkote. Prijeti mož je po fotografiji presenetljivo podoben Kiszu, tudi posebna znamenja so našli na njem. Sumljiv je postal tudi zato, ker se je seznanil z mnogimi ženskami in jim ponujal zakon. Zaprti mož odločno taji, da bi bil Kisz.

Žena morilca iz Czinkote v Ljubljani? Dunajska „Zeit“ poroča iz Plzna: Pri tukajšnjem domobranskem divizijskem sodišču zaprti črnovojnik Viljem Lipa, ki je osumljen, da je identičen z morilcem Kiszom, še vedno trdovratno taji, da bi bil on tisti, ki ga iščejo. Žena in pet otrok Lipe živi v Ljubljani. Lipo so baje prepeljali v Budimpešto, da ga bodo predstavili pričam, ki so osebno poznale Kisz. Med vožnjo je bil Lipe miren in se je ponovno smehljaj. Glede na dopisovanje z nekim dekletom v Klosterneuburgu, katera je grozila Lipi s tožbo radi obljube zakona, ostaja Lipa pri tem, da je bilo znanje z dekletom le šala in da ji nikdar ni obljubil zakona, saj je oženjen in ima pet otrok. — „Az Est“ piše, da črnovojnik Lipa ni identičen z Belo Kiszom. Že ena sama okoliščina govori za to: Viljem Lipa je namreč žid, med tem ko Kisz ni. Iz Prage pa danes poročajo: „Sum, da je črnovojnik Lipa identičen z morilcem Kiszom, se je izkazal kot nepravil.“ — Tako bo skoro gotovo tudi res. Tudi v Ljubljani na policiji ni naznanjene nobene žene z imenom Lipa, ki bi imela pet otrok.

Lipa ni morilec Kisz. Kakor poročajo listi, je izjavil uradnik vojaške šole za enoroke na Dunaju Karl Fischer, da je svak zaprtega Viljema Lipa, katerega pomotoma zamenjajo z morilcem Kiszom. Lipa se je pred 15 leti oženil s Fischerjevo sestro in ima pet otrok. Lipa je spreten in trezen delavec, ki svoj zaslužek vedno izroči svoji ženi. Skozi deset let da je bil v večki papirnici nastavljen kot elektrotehnik.

Neka posebnost. Da ne bo kdo mislil, da je Šmihel-stopiški župan brez glave, naj se tista „Posebnost“ izpopolni tako-le: „... ima sedež v Kandiji, život pri Štemburji, desno roko na Gor. Šicah, glavo pa — na pravem kraju.“

Loterijske številke.

Gradec, 7. junija 48 6 69 20 30

Lep vinograd

je na prodaj. — Natančna pojasnila daje Ema Globočnik, Ljubljana, Wolfova ulica 1/5.

Popolnoma novo šupo

z opeko krito, 16 metrov dolgo, 5 metrov in 60 cm široko, pripravno za vsako uporabo, prodaja RUDOLF FALESKINI v Dol. Straži.

44

U 189/16

4

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva zoper

Martina Župan

zavoljo prestopka po § 14 naredbe z dne 7./8. 1915, št. 228 d. z. v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva, prostega obtožbenca Martina Župana po danes dognani glavni razpravi po predlogu obtožitelja, da se uporabi zakon — razsodila tako:

Martin Župan vlg. Jerinšč, rojen leta 1871 v Velikem Banu, oženjen, posestnik v Aržišču št. 6, že kaznovan

je kriv

prestopka po § 14 ces. naredbe z dne 7. avgusta 1915, št. 228, storjenega s tem, da je dne 1. maja na novomeškem sejmu osem tednov starih prašičev domačega izlegla ponujal (prodajal) par za 250 kron, torej zahteval, izrabljaje izredne razmere, provzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene — in

se obsodi

radi tega po § 14 omenjene ces. naredbe z uporabo § 260 b k. z. na 3 dni v zapor, poostren z 1 postom in 1 trdim ležiščem in z globo v znesku 10 K, v slučaju neizterljivosti pa na 1 dan v zapor.

Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbe določi, da se ima ta sodba brez razlogov objaviti v časopisu „Dolenjske Novice“.

V smislu § 389 kpr. se obtoženec obsoja v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

C. kr. okrajna sodnija v Rudolfovem, odd. III., dne 6. junija 1916.

Knjigoveznica

J. Krajec nasl.

v Rudolfovem

še vedno izvršuje vsa navadna dela solidno in kolikor mogoče v vojnih razmerah točno in ceno. Posebno opozarjamo na to šolske in druge knjižnice.

Istotako se priporočuje

Tiskarna.

Popolnoma varno naložen denar.

Hranilnica in posojilnica

za Kandijo in okolico, reg. zadruga z neom. zavezo

— v lastnem domu v Kandiji —

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

2.0-11

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.